

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

**GODIŠNJI
MAKROEKONOMSKI IZVJEŠTAJ
CENTRALNE BANKE CRNE GORE
2022. GODINA**

Podgorica, 2023. godine

IZDAVAČ	Centralna banka Crne Gore Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 6 81000 Podgorica telefon +382 20/664-997, 664-269 fax +382 20/664-576
INTERNET STRANICA	http://www.cbcg.me
SAVJET CENTRALNE BANKE	dr Radoje Žugić, guverner dr Nikola Fabris, viceguverner dr Zorica Kalezić, viceguverner dr Milorad Jovović Ruždija Tuzović dr Nikola Milović
GRAFIČKA PRIPREMA	Nikola Nikolić Nikola Marđonović
LEKTURA	Maja Đuretić Mrdak
ŠTAMPA	„Grafo Group“ DOO Podgorica
TIRAŽ	70 primjeraka

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korišćenja podataka iz Izvještaja obavezno navedu izvor.

SPISAK UPOTRIJEBLJENIH SKRAĆENICA

AD	Akcionarsko društvo	ILO	<i>International labour office</i> (Međunarodna organizacija rada)
ARIMA	<i>Autoregressive Integrated Moving Average</i>	IPA	<i>Instrument for Pre-Accession Assistance</i> (Instrument za prepristupnu pomoć)
ARS	Anketa o radnoj snazi	IRF	Investiciono-razvojni fond Crne Gore
BDP	Bruto domaći proizvod	IT	Informacione tehnologije
BiH	Bosna i Hercegovina	ITRS	<i>International Transactions Reporting System</i> (Međunarodni sistem plaćanja i bilježenja transakcija)
BPM6	Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicionu poziciju, šesto izdanje	KFW	<i>Kreditanstalt für Wiederaufbau</i> (Njemačka razvojna banka)
CEFTA	<i>Central European Free Trade Agreement</i> (Sporazum o srednjoevropskoj zoni slobodne trgovine)	LIBOR	<i>London interbank offered rate</i> (Londonska međubankarska stopa)
CBCG	Centralna banka Crne Gore	MEEP2	Projekat Međunarodne banke za obnovu i razvoj „Energetska efikasnost u Crnoj Gori“
CEB	<i>The Council od Europe Development Bank</i> (Razvojna banka Savjeta Evrope)	MFI	Mikrokreditne finansijske institucije
CHF	Švajcarski franak	MIDAS	Program grant podrške za institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede
CKB	Crnogorska komercijalna banka	MIP	Međunarodna investiciona pozicija
COVID-19	<i>CoronaVirus Disease-19</i> (Bolest izazvana koronavirusom)	MMF	Međunarodni monetarni fond
€STR	<i>Euro Short-Term Rate</i> (Euro kratkoročna stopa)	MONEX, MNSE10	Indeksi Montenegroberze
EBRD	<i>European Bank for Reconstruction and Development</i> (Evropska banka za obnovu i razvoj)	MONSTAT	Uprava za statistiku Crne Gore
ECB	Evropska centralna banka	MSCI	<i>Morgan Stanley Capital Index</i> (Svjetski berzanski indeks)
EDC	<i>Export Development Canada</i>	MSFI	Međunarodni standard finansijskog izvještavanja
EFTA	<i>European Free Trade Association</i> (Evropska asocijacija za slobodnu trgovinu)	NGFS	<i>Network for Greening the Financial System</i> (Mreža za ozelenjavanje finansijskog sistema)
EK	Evropska komisija	NEET	<i>Not in Education, Employment, or Training</i>
EIB	<i>European Investment Bank</i> (Evropska investiciona banka)	NOK	<i>Norwegian krone</i> (Norveška kruna)
EPCG	Elektroprivreda Crne Gore	NVO	Nevladina organizacija
EU	Evropska unija	OPEC	<i>The Organization of the Petroleum Exporting Countries</i> (Organizacija zemalja izvoznica nafte)
EUREP	<i>Eurosystem repo facility for central banks</i> (Finansijski instrument Evropske centralne banke za podršku sistemskoj likvidnosti centralnim bankama)	PBG	<i>Policy-Based Guarantees</i> (Kreditne garancije za razvoj)
EUROIBOR	<i>Euro Interbank Offered Rate</i> (Eurska međubankarska stopa)	PDV	Porez na dodatu vrijednost
EUROSTAT	Statistička služba Evropske unije	Pg Promo	Projekat Njemačke razvojne banke „Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda“
EXPO	<i>International Registered Exhibitions</i> (Svjetska izložba)	PIO	Penzijsko i invalidsko osiguranje
FAO	<i>Food and Agriculture Organization</i> (Organizacija UN za hranu i poljoprivredu)	pp	Procentni poen
FED	Federalne rezerve	PPEKS	Prosječno ponderisana efektivna kamatna stopa
Fond PIO	Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore	PPNKS	Prosječno ponderisana nominalna kamatna stopa
FZU	Fond zajedničkog ulaganja Crne Gore	SAD	Sjedinjene Američke Države
GWh	<i>Gigawatt hour</i> (Gigavat sati)	SDI	Strane direktne investicije
HAPOALIM	Jedna od najvećih banaka u Izraelu	SDR	<i>Special drawing rights</i> (Specijalna prava vučenja)
HE	Hidroelektrane	SMTK	Standarna međunarodna trgovinska klasifikacija
HICP	<i>Harmonised index of consumer prices</i> (HIPC - Harmonizovani indeks potrošačkih cijena)	SOFR	<i>Secured Overnight Financing Rate</i> (Stopa osiguranog prekonocnog finansiranja)
HOV	Hartija od vrijednosti	S&P	<i>Standard and Poor's</i>
IBRD	<i>International bank for Reconstruction and Development</i> (Međunarodna banka za obnovu i razvoj)	UN	Ujedinjene nacije
IDA	<i>International Development Association</i> (Međunarodna organizacija za razvoj)	USD	Američki dolar
IEA	<i>International Energy Agency</i> (Međunarodna agencija za energetiku)	UNWTO	<i>UN World tourism organization</i> (Svjetska turistička organizacija Ujedinjenih nacija)
IFAD	<i>International Fund for Agricultural Development</i> (Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede)	VIX	<i>Volatility Index</i> (Indeks volatilnosti)
IMF	<i>International Monetary Fund</i> (Međunarodni monetarni fond)	WEO	<i>World economic outlook</i> (Svjetski ekonomski izgledi)
		ZZZCG	Zavod za zapošljavanje Crne Gore

SADRŽAJ

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE U CRNOJ GORI U 2022.	9
1. REALNI SEKTOR	13
1.1. Bruto domaći proizvod	15
1.2. Djelatnosti	19
1.3. Cijene	31
1.4. Tržište rada	40
2. MONETARNA KRETANJA	45
2.1. Najvažnija kretanja u bankarskom sektoru	47
2.2. Kamatne stope banaka	64
2.3. Mikrokreditne finansijske institucije	67
2.4. Faktoring društva	69
2.5. Lizing društva	70
2.6. Društva za otkup potraživanja	71
2.7. Investiciono-razvojni fond	71
3. EMISIJA DRŽAVNIH ZAPISA	73
4. TRŽIŠTE KAPITALA	77
5. FISKALNI SEKTOR	83
5.1. Javne finansije Crne Gore	85
5.2. Budžet Crne Gore	88
5.3. Lokalna samouprava	92
5.4. Državni fondovi	94
6. JAVNI DUG	97
6.1. Državni dug	100
6.2. Dug jedinica lokalne samouprave	104
6.3. Izdate državne garancije	104
6.4. Otplata duga	105
7. EKSTERNI SEKTOR	107
7.1. Platni bilans	110
7.2. Spoljnji dug	122
7.3. Međunarodna investiciona pozicija	125
8. ANALIZA TRŽIŠTA NEKRETNINA	129
HEDONIČKI INDEKS NEKRETNINA	131
9. MEĐUNARODNA EKONOMIJA	137
9.1. Globalna ekonomska i finansijska kretanja	139
9.2. Eurozona	143
9.3. Region	145
10. NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJI	149
11. PRILOZI	157

PREGLED MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA

	2021.	2022.	%
REALNI SEKTOR			
BDP (u tekućim cijenama, u milionima eura) ¹	4.955,12	5.796,76	
Industrijska proizvodnja (u odnosu na isti period prethodne godine) ²	4,9	-3,3	
Proizvodnja šumskih sortimenata iz državnih šuma (u odnosu na isti period prethodne godine) ²	-48,5	78,3	
Građevinarstvo (u odnosu na isti period prethodne godine - mjereno efektivnim časovima) ²	0,7	-2,9	
Zaposlenost			
Broj zaposlenih (decembar)	211.302	227.151	
Broj nezaposlenih (decembar)	57.386	46.596	
Stopa inflacije			
Potrošačke cijene, godišnja stopa (decembar)	4,6	17,2	
Prosječna zarada bez poreza i doprinosa (prosjeak za period) ²	532	712	33,83
MONETARNI SEKTOR (u milionima eura)³			
Ukupni depoziti	4.201,24	5.224,32	24,35
Depoziti nefinansijskog sektora	1.199,77	1.766,65	47,25
Depoziti stanovništva	1.350,87	1.701,37	25,95
Depoziti opšteg nivoa države	276,76	309,09	11,68
Centralna vlada	205,01	198,93	-2,97
Lokalna vlada	67,23	104,39	55,26
Fondovi socijalne sigurnosti	4,51	5,76	27,68
Depoziti finansijskog sektora	52,29	57,72	10,37
Depoziti - ostalo	1.321,55	1.389,50	5,14
Ukupni krediti	3.360,30	3.660,12	8,92
Kreditni nefinansijskom sektoru	1.157,46	1.261,58	8,99
Kreditni stanovništvu	1.431,51	1.555,08	8,63
Kreditni opštem nivou države	263,15	256,39	-2,57
Centralna vlada	227,67	223,46	-1,85
Lokalna vlada	35,48	32,94	-7,17
Fondovi socijalne sigurnosti	-	-	0,00
Kreditni finansijskom sektoru	19,95	22,16	11,10
Kreditni - ostalo	488,23	564,91	15,70
EMISIJA DRŽAVNIH ZAPISA			
Prosječna kamatna stopa na 91-dnevne državne zapise, posljednja			
Prosječna kamatna stopa na 182-dnevne državne zapise, posljednja	0,90%	3,97%	
TRŽIŠTE KAPITALA			
Promet na berzi (u milionima eura) ²			
Montenegro berza	46,47	78,18	68,25
Berzanski indeksi			
MNSE10	764,72	1.009,24	31,98
MONEX	9.867,37	14.141,35	43,31
FISKALNI SEKTOR (u milionima eura)			
Tekući prihodi ⁴	2.194,0	2.299,2	4,80
Izdaci ⁴	2.287,5	2.598,7	13,60
Suficit/deficit ⁴	-93,5	-299,4	220,33
Eksterni državni dug (u milionima eura) ⁵	3.688,48	3.557,56	-3,55
Unutrašnji državni dug (u milionima eura) ⁵	401,54	468,77	16,74
Dug lokalne samouprave (u milionima eura) ⁵	72,8	75,9	4,30
EKSTERNI SEKTOR²			
Saldo tekućeg računa (u milionima eura) ²	-455,92	-765,92	
Trgovinski bilans	-1.915,20	-2.670,10	
Bilans usluga	956,12	1.317,23	
% pokrića trgovinskog deficita sa ostalim saldima	76,19	71,31	
Saldo tekućeg računa u % od BDP-a	-9,20	-13,21	

¹ Izvor: Za 2021. godinu MONSTAT. Za 2022. preliminarni podaci MONSTAT-a na osnovu kvartalnih procjena BDP-a.

² Podaci za I-XII 2021. i I-XII 2022. godine.

³ Od juna 2018. godine podaci u okviru monetarne statistike sastavljaju se u skladu sa novom metodologijom (https://www.cbcg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_publikacije/statistika/metodologija_2018.pdf).

⁴ Tekući prihodi i izdaci budžeta, državnih fondova i lokalnih samouprava.

⁵ Shodno novom Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji je donijet u 2014, struktura javnog duga je promijenjena. Javni dug je definisan kao dug centralnog nivoa države (državni dug) i lokalnog nivoa (dug lokalne samouprave). Dug lokalnih samouprava isključen je iz strukture unutrašnjeg državnog duga, dok sa druge strane, unutrašnji dug je dodat iznos koji se odnosi na dug pravnim licima i privrednim društvima. U skladu sa novim Zakonom, u kvartalnim izvještajima prikazuje se državni dug, dok se u godišnjem izvještaju prikazuje javni dug.

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE U CRNOJ GORI U 2022.

Crnogorska ekonomija ostvarila je tokom 2022. godine realni godišnji rast BDP-a od 6,1%¹. Prema kvartalnim procjenama, zasnovanim na preliminarnim podacima MONSTAT-a, rast ekonomskih aktivnosti ostvaren je u sva četiri kvartala, u prvom 7,1%, u drugom 12,7%, u trećem 3,2% i u četvrtom 3,3%, u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Tome je najviše doprinijelo povećanje privatne potrošnje, kao i snažan oporavak izvoza roba i usluga. Statistički pokazatelji raspoloživi za 2022. godinu ukazuju na značajan rast dolazaka i noćenja turista, većine vidova saobraćaja, rast trgovine, kao i aktivnosti u šumarstvu. S druge strane, u oblasti industrijske proizvodnje i građevinarstva zabilježen je pad.

Godišnja stopa inflacije, mjerena potrošačkim cijenama, u decembru 2022. godine iznosila je 17,2%, dok je prosječna stopa potrošačkih cijena u 2022. godini bila za 13,0% veća u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj rast rezultat je prevashodno povećanja cijena energenata, prehrambenih proizvoda i sirovina na međunarodnim tržištima, usljed nastavka geopolitičkih tenzija i sukoba u Ukrajini, ali takođe i rasta domaće tražnje. Rast cijena ublažen je u izvjesnoj mjeri privremenim smanjenjem akciza na naftne derivate u maju 2022. godine (čije trajanje je dodatno produženo u septembru), kao i administrativnom kontrolom cijena osnovnih životnih namirnica, odnosno smanjenjem ključnih poreskih stopa na osnovne prehrambene proizvode i na inpute u proizvodnji.

U sektoru turizma, zabilježen je porast tražnje, pa je Crnu Goru, prema podacima MONSTAT-a, posjetilo 2,18 miliona turista, koji su realizovali 12,43 miliona noćenja, što je više za 30,71%, odnosno 25,89% u poređenju s prethodnom godinom. Ipak, u poređenju sa pretkriznom 2019. godinom, broj dolazaka turista bio je manji za 17,44%, a broj noćenja za 14,02%. U saobraćaju je ostvaren godišnji rast većine vidova transporta, pri čemu je najveći rast prevoza putnika ostvaren u drumskom saobraćaju (55,70%), najveći rast prevoza roba u željezničkom saobraćaju (42,74%), a jedino je na aerodromima zabilježen pad prevoza roba od 10,09%. Godišnji rast ostvaren je i u šumarstvu, što potvrđuju podaci o rastu proizvodnje šumskih sortimenata u državnim šumama za 78,3% i o rastu ukupnog prihoda po svim vidovima korišćenja šuma za 63,17%. Povećanje tražnje tokom 2022. godine odrazilo se i na godišnji rast u oblasti unutrašnje trgovine od 13,4%, izraženo u stalnim cijenama (29,5% u tekućim cijenama).

Negativna ekonomska kretanja bila su prisutna u oblasti industrijske proizvodnje koja je u 2022. godini zabilježila pad od 3,3% na godišnjem nivou, što je najvećim dijelom posljedica smanjenja

¹ Preliminarni podaci na osnovu kvartalnih procjena BDP-a. Konačni podaci biće objavljeni u septembru 2023. godine.

proizvodnje u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 10,8%, kao rezultat loše hidrološke situacije. Povećanje industrijske proizvodnje zabilježeno je u sektoru prerađivačka industrija, za 0,3% i u sektoru vađenje ruda i kamena, za 8,9%. Pad je zabilježen i u sektoru građevinarstva, u kojem je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, zabilježen godišnji pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,44% i pad efektivnih časova rada od 2,89%.

U platnom bilansu Crne Gore deficit tekućeg računa iznosio je 765,92 miliona eura, što predstavlja godišnji rast od 67,99%, prevashodno kao rezultat povećanja deficita na računima roba usljed značajnog rasta uvoznih cijena, ali i domaće tražnje. Suficit na računima usluga, kao i na računima primarnog i sekundarnog dohotka ublažio je deficit tekućeg računa. Na finansijskom računu zabilježen je neto priliv kapitala kao rezultat povećanja neto priliva stranih direktnih investicija, uz istovremeno smanjenje neto odliva po osnovu portfolio investicija, kao i neto odliv na računima ostalih investicija, nasuprot prošlogodišnjem neto prilivu na tom računu.

U 2022. godini spoljnotrgovinski deficit iznosio je 2.670,10 miliona eura i bio je veći za 39,42% u odnosu na prethodnu godinu, kao rezultat većeg vrijednosnog povećanja uvoza od izvoza roba. Ukupan izvoz roba iznosio je 763,46 miliona eura i bio je za 237,67 miliona ili 45,20% veći (usljed značajnog povećanja vrijednosti izvoza električne energije i obojenih metala), dok je uvoz roba iznosio 3.433,56 miliona eura, i bio je za 992,58 miliona eura ili 40,66% veći na godišnjem nivou. Rast cijena nafte i naftnih derivata, električne energije, hrane i metala na međunarodnom tržištu, ali i relativno visok rast ekonomskih aktivnosti u Crnoj Gori u 2022. godini, doveli su do povećanja obima robne razmjene sa inostranstvom od 41,47%.

U posmatranom periodu na računima usluga zabilježen je suficit u iznosu od 1.317,23 miliona eura, što je za 361,10 miliona eura više nego u prethodnoj godini, a rezultat je prevashodno rasta u turizmu i u oblasti transportnih usluga. Ukupni prihodi od usluga iznosili su 2.289,09 miliona eura, što predstavlja rast od 43,33%, dok su rashodi iznosili 971,86 miliona eura i bili su veći za 51,63%. Procijenjeni prihodi od putovanja-turizma iznosili su 1.054,75 miliona eura što je za 296,92 miliona eura više u odnosu na uporedni period (rast od 39,18%), odnosno 95,99% prihoda ostvarenih rekordne 2019. godine (što je dijelom rezultat i rasta inflacije, naročito tokom 2022. godine). Prihod od transportnih usluga iznosio je 727,90 miliona eura i bilježi rast od 83,94%. Na računima primarnog i sekundarnog dohotka realizovan je suficit u iznosu od 118,39 miliona eura, odnosno 468,56 miliona eura, što je za 15,71%, odnosno za 16,90% više u poređenju sa prethodnom godinom.

Neto priliv SDI iznosio je 782,64 miliona eura, što predstavlja rast od 34,56% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan priliv SDI iznosio je 1.151,42 miliona eura (rast od 24,07%) i rezultat je priliva vlasničkih ulaganja koja su iznosila 667,42 miliona eura i priliva u formi interkompanijskog duga, koji je iznosio 401,54 miliona eura (rast od 35,28%, odnosno 24,15%). U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u kompanije i banke iznosile su 219,40 miliona eura, dok su ulaganja u nekretnine iznosila 448,02 miliona eura (rast od 2,01%, odnosno 60,99%). Ukupan odliv SDI iznosio je 368,79 miliona eura, što je za 6,45% više u odnosu na prethodnu godinu.

Prema preliminarnim podacima, ukupan spoljni dug Crne Gore na kraju 2022. godine iznosio je 9.421,25 miliona eura što je za 80,07 miliona eura ili 0,84% manje u odnosu na kraj prethodne godine, uglavnom kao rezultat smanjenja spoljnog duga javnog sektora. Učešće ukupnog spoljnog duga u BDP-u iznosilo je 162,53%, što predstavlja pad od 29,22 pp na godišnjem nivou. U strukturi spoljnog duga, 38,88% odnosilo se na dug javnog sektora, dok se 61,12% odnosilo na dug privatnog sektora.

Statistika tržišta rada takođe odražava rast crnogorske ekonomije u 2022. godini. Prema podacima MONSTAT-a, broj zaposlenih u prosjeku je iznosio 223.744 i bio je veći za 18,41% u odnosu na prethodnu godinu. Zabilježeno povećanje djelimično je statističke prirode, usljed ažurnijeg registrovanja u Upravi za poreze i carine odranije zaposlenih lica, nakon početka primjene ekonomskog programa „Evropa sad“. Najveći rast zabilježen je u sektorima administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (46,68%) i usluge smještaja i ishrane (41,72%), a najmanji u sektoru državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje (4,62%).

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na kraju 2022. godine bilo je 46.596 nezaposlenih lica što je za 18,80% manje nego na kraju prethodne godine. Prema istom izvoru, registrovana stopa nezaposlenosti na kraju 2022. godine iznosila je 20,08% i manja je za 4,65 pp. Broj registrovanih nezaposlenih lica u 2022. godini u prosjeku je iznosio 48.428 i smanjen je za 11,24%. Dio ovih promjena statističke je prirode usljed brisanja s evidencije određenog broja zaposlenih žena, shodno Zakonu o obeštećenju bivših korisnica naknada po osnovu rođenja troje i više djece.

Prema podacima MONSTAT-a, prosječna bruto zarada u Crnoj Gori u 2022. godini iznosila je 883 eura, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa iznosila 712 eura (rast od 11,35%, odnosno 33,83% na godišnjem nivou). Značajan rast zarada najvećim dijelom je rezultat primjene programa „Evropa sad“, kojim je od 1. januara 2022. godine povećana minimalna neto zarada sa 250 na 450 eura i ukinuta obaveza plaćanja doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje.

Državni budžet u 2022. godini obilježilo je povećanje naplate budžetskih prihoda, ali i konsolidovanih rashoda u odnosu na prethodnu godinu, dok su, u poređenju sa planom budžeta, shodno rebalansu budžeta usvojenom u septembru te godine, prihodi zabilježili rast, a rashodi pad.

Rast naplate prihoda dijelom je rezultat unapređenja poreske discipline, ali prevashodno povećanja ekonomskih aktivnosti, kao i rasta uvoza, odnosno povećanja potrošnje usljed rasta zarada i inflacije. Povećani izdaci za transfere po osnovu prava iz oblasti socijalne zaštite i prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja usloveli su rast konsolidovanih rashoda budžeta na godišnjem nivou, dok je finansiranje iz rezervi najviše uticalo na smanjenje realizovanih u odnosu na rashode planirane rebalansom budžeta za 2022. godinu.

Polazeći od realizovanih prihoda i rashoda, gotovinski deficit budžeta povećan je za 160,70 miliona eura u poređenju s istim periodom prethodne godine i procijenjen je na 260,22 miliona eura ili 4,49% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2022. godine bruto javni dug iznosio je 4.102,22 miliona eura ili 70,77% BDP-a i na godišnjem nivou manji je za 1,45%, čemu je doprinijelo redovno izmirivanje kreditnih obaveza. Od ukupnog iznosa bruto javnog duga, na unutrašnji dug odnosilo se 468,77 miliona eura (8,09% BDP-a), a na spoljni dug 3.557,56 miliona eura (61,37%) BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo svega 75,89 miliona eura (1,31% BDP-a). Neto javni dug iznosio je 3.990,47 miliona eura (68,84% BDP-a). I pored smanjenja, nivo državnog, ali i javnog duga, a naročito njihov spoljni segment još uvijek predstavlja jedan od najvećih izazova za buduću fiskalnu politiku.

Vlada Crne Gore je tokom 2022. godine, u cilju ublažavanja posljedica rasta cijena, donijela više antiinflatornih mjera u sklopu paketa podrške domaćinstvima i privredi. Mjere su se odnosile na smanjenje ključnih poreskih stopa na osnovne prehrambene proizvode, na inpute u proizvodnji, kao i na ograničenje cijena u trgovini onih proizvoda koji su od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi.

Centralna banka je, u okviru svojih nadležnosti i u skladu s ograničenim izborom raspoloživih monetarnih instrumenata, i u 2022. godini nastavila da doprinosi ublažavanju posljedica pandemije, kao i efekata poremećaja na međunarodnim finansijskim i robnim tržištima, po građane i privredu. Centralna banka je usvojila Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID-19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem. Usvajanjem Odluke o izmjeni Odluke o makroprudencijalnim mjerama koje se odnose na kredite koje kreditne institucije odobravaju fizičkim licima podržano je održivo kreditiranje fizičkih lica i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema u kratkom roku.

Pored ovih, Centralna banka je uložila i druge, redovne i vanredne napore za očuvanje monetarne i finansijske stabilnosti, kao i povjerenja u bankarski sistem, što je doprinijelo visokim pokazateljima likvidnosti i kapitalizovanosti, odnosno rastu depozita i kredita, koji su ostvarili istorijske maksimume. Na kraju 2022. godine likvidna aktiva banaka iznosila je 1.988,16 miliona eura, što u odnosu na kraj prethodne godine predstavlja rast od 41,53%, dok su depoziti povećani za 24,35%, na nivo od 5.224,32 miliona eura. Ukupni krediti banaka povećani su za 8,92% i iznosili su 3.660,12 miliona eura, a povećan je i agregatni koeficijent solventnosti bankarskog sistema koji je iznosio 19,30% (18,50% na kraju prethodne godine). Nekvalitetni krediti iznosili su 209,09 miliona eura, odnosno 5,71% ukupnih kredita (pad učešća od 0,46 pp na godišnjem nivou). Bankarski sektor ostvario je tokom 2022. godine pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 83,31 milion eura.

Višegodišnji trend smanjenja aktivnih kamatnih stopa zaustavljen je u drugoj polovini 2022. godine, prevashodno kao odraz kretanja na međunarodnim finansijskim tržištima. Prosječna ponderisana aktivna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite porasla je na godišnjem nivou za 0,26 pp i iznosila je na kraju godine 5,92%, dok je prosječna ponderisana pasivna efektivna kamatna stopa zabilježila rast od 0,08 pp i iznosila je 0,26%.

Pružaooci drugih finansijskih usluga, čija regulacija i nadzor su u nadležnosti Centralne banke, na kraju 2022. godine pretežno bilježe smanjenje bilansne sume i neto dobiti na godišnjem nivou. Bilansna suma MFI smanjena je za 6,71%, na 74,76 miliona eura, a njihov finansijski rezultat za 11,44% (na 3,83 miliona eura), dok je bilansna suma Investiciono-razvojnog fonda smanjena za 4,82%, (na 441,71 milion eura), odnosno njegov finansijski rezultat za 4,9% (na 1,94 miliona eura). Jedino poslujuće lizing društvo zabilježilo je pad bilansne sume za 20,42% (na 32,24 miliona), ali je ostvarilo pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 255.000 eura. Samo su faktoring društva zabilježila rast bilansne sume za 69,94% (na 7,82 miliona eura), kao i rast neto dobiti za 193,75% (na 282.000 eura).